

"לשיר גם בחושך" – בין הגשמה עצמית למחויבות לאומית

לאור דמותו של סרן שאולי גירנגליק ז"ל

כתיבת מערך השיעור: אבישי מזרחי - רשת אמי"ת

קהל יעד: כיתות י"א-י"ב | משך זמן: 45-50 דקות | עזרים: מצגת עם תמונתו של שאולי מהאודישן, פתקים, נספח מקורות מודפס.

חלק א': מבוא - רציונל פדגוגי (למורה)

תרבות הנוער המערבית שבה חיים התלמידים מקדשת פעמים רבות את "ההגשמה העצמית" כערך עליון. רדיפה אחרי תהילה, פרסום, מימוש כישרונות ופיתוח קריירה אישית מוצגים כפסגת השאיפות של האדם המודרני. מערך זה משתמש בסיפורו יוצא הדופן של סרן שאולי גירנגליק ז"ל כדי לבחון מחדש את סולם הערכים הזה. שאולי עמד פסע ממימוש חלום אישי ענק – פריצה בתוכנית טלוויזיה בפריים-טיים – אך בחר מרצונו להניח את החלום האינדיבידואלי בצד למען מטרה קולקטיבית קיומית: חזרה להילחם עם חייליו. דרך דמותו, ננתח את המעבר מ"מימוש עצמי" ל"התעלות עצמית" (Self-Transcendence), ונעניק לתלמידים כלים לבחון את סדרי העדיפויות שלהם בצמתי הכרעה בין האישי לכללי.

רקע על הדמות (תמצית למורה): סרן שאולי גירנגליק מרעננה היה קצין צעיר ומוערך בגדוד 931 של חטיבת הנח"ל. מעבר להיותו לוחם ומפקד, שאולי ניחן בכישרון מוזיקלי נדיר, בקול מרגש ובכריזמה בימתית. במהלך המלחמה, בעודו בשירות מילואים, שודר אודישן שלו בתוכנית "הכוכב הבא לאירוויזיון", אליו הגיע לבוש במדי צה"ל ועטור בנשקו. האודישן עורר הדים רבים. עם זאת, כאשר נדרש לבחור בין המשך ההשתתפות בתוכנית לפיתוח הקריירה, לבין חזרה לחימה ברצועת עזה עם פקודיו – שאולי לא היסס. הוא פרסם פוסט שבו הסביר כי אינו מסוגל לשיר ולחשוב על עצמו בזמן שחבריו נלחמים, ופרש מהתוכנית. שבועות ספורים לאחר מכן, ב-26 בדצמבר 2023, נפל בקרב בצפון רצועת עזה.

חלק ב': מהלך השיעור

1. טבעת רגשית: "כיסא הראיון – מה הייתי מוותר?" (12 דקות)

מתודה: "הכיסא החם" (התמודדות עם דילמת ההחמצה).

המורה מציב במרכז הכיתה כיסא אחד וקורא לו "כיסא ההחלטה של שאולי". כל תלמיד כותב על פתק את החלום האישי-מקצועי הכי גדול שלו (רופא, שחקנית, מתכנת בחברה מובילה, ספורטאי). כעת המורה מציג את הצומת: "הגעת לרגע הפריצה. ההצעה שחלמת עליה כל חיך על השולחן. ובדיוק אז – המדינה במשבר, או שחבריך הכי קרובים זקוקים לך קיומית."

תלמידים מתנדבים מתיישבים בזה אחר זה על הכיסא החם, ומספרים בגוף ראשון מה היו עושים והאם היו מסוגלים להגיד "אני עוצר הכל ומוותר על ההזדמנות". שאר הכיתה רשאית להפנות אליהם שאלה אחת ("מה הכי קשה בויתור הזה?"). אווירת ה"כיסא החם" מאפשרת לבטא עמדה אישית ולהיבחן מולה. לאחר מכן המורה חושף את בחירתו של שאולי, ופותח דיון על FOMO (פחד מהחמצה) מול קריאת המציאות.

2. טבעת הערך: לימוד חברות – העמקה בפרשנות (15 דקות)

מתודה: קריאה מונחית ושיח זוגי מתוך הנספח.

התלמידים קוראים את הפוסט האחרון של שאולי ואת הניתוח הפילוסופי המצורף. הדיון מתמקד בפער שבין הרצון המערבי למימוש עצמי, לבין התפיסה העמוקה הגורסת שמשמעות אמיתית נוצרת דווקא כשאנחנו מוותרים על עצמנו למען משהו גדול יותר.

3. טבעת הזהות: "מתרגמים אנוכיות לערבות" (8 דקות)

מתודה: עיבוד קוגניטיבי וניסוח אישי.

המורה רושם על הלוח "אינדיבידואליזם" מול "קולקטיביזם". התלמידים מעלים דוגמאות יומיומיות מבית הספר שבהן האינטרס האישי מתנגש עם טובת הכלל (להתכונן לבגרות לבד לעומת לעזור לחבר שמתקשה; לצאת לבלות לעומת להתנדב). בהשראת שאולי, התלמידים מנסחים מחדש את הסיטואציות במשפטים שמתחילים ב: "יש לי חלום/רצון אישי לעשות X, אבל אני בוחר להשהות אותו כי...".

4. טבעת האחריות: "הבמה של החיים" (8 דקות)

מתודה: קבלת החלטה ערכית.

כל תלמיד חושב על כישרון ייחודי שיש לו (נגינה, יכולת טכנית, הקשבה, כושר ארגון) שבדרך כלל הוא מנצל לטובתו האישית. **משימת יישום:** כל תלמיד מקבל החלטה כיצד הוא לוקח את הכישרון הזה ובשבוע הקרוב מעמיד אותו נטו לטובת הקהילה, הכיתה או משפחתו, ללא בקשת תמורה או קרדיט – כפי ששאולי לקח את הכישרון שלו אל החזית.

5. משימת חתימה: מכתב למשפחה.

כל תלמיד כותב מכתב אישי קצר למשפחתו של שאולי גירנגליק ז"ל: ספרו להם מה למדתם מדמותו, ומה הייתם רוצים לאמץ באורחות חייכם מתוך מה שלמדתם עליו.

חלק ג': נספח – דף מקורות מונחה ללמידה בחברותות

הציטוט המלווה: "דמיינתי את השנה הזאת כשנת פריצה... אבל עכשיו יש לי רק דבר אחד בראש, וזה להילחם בחושך עד שננצח." (מתוך הפוסט האחרון של שאולי גירנגליק ז"ל)

תחנה 1: לוותר על הפריים-טיים למען הבוץ בעזה

קטע פרשנות לדין (מתוך הפרשנות ב'פרקי בנים' מאת הרב שי פירון וג'קי שימל): "בפוסט שפרסם לאחר שהחליט לפרוש מהתוכנית 'הכוכב הבא', כתב שאולי: 'המוזיקה היא החיים שלי. אבל עכשיו, המדינה שלי במלחמה, והחיילים שלי נלחמים. אני לא יכול לחשוב על קריירה אישית בזמן כזה'. ההחלטה של שאולי מנפצת את אחת המוסכמות החזקות ביותר של תרבות השפע: התפיסה שלפיה האדם ניצב במרכז והעולם נועד לשרת את הגשמתו. שאולי הראה שגדולתו של אדם אינה נמדדת בכמות הצופים שמריעים לו באולפן הממוזג, אלא ביכולת שלו להבין שיש רגעים היסטוריים שבהם ה'אני' חייב לפנות את מקומו לטובת ה'אנחנו'."

פתיחת מושגים:

- **הגשמה עצמית מול התעלות עצמית:** לפי ויקטור פרנקל, בניגוד לחיפוש אחר אושר או מעמד אישי, "התעלות עצמית" מתרחשת כשאדם מקדיש את עצמו למטרה שהיא מחוץ לו.
- **אשליית הפריים-טיים:** הנטייה החברתית לייחס חשיבות יתר לנראות הציבורית ולפרסום, על חשבון עשייה שקטה אך הכרחית.

שאלות:

- מה ההבדל העקרוני בין "הגשמה עצמית" ל"התעלות עצמית"?
- נסו לשים את עצמכם בנעליו של שאולי. אילו קולות פנימיים וחיצוניים ודאי ניסו לשכנע אותו להישאר בתוכנית? מה נדרש בנפש כדי להשתיק אותם?

תחנה 2: על הסולידריות ככוח מניע

קטע פרשנות (מבוסס על הגותו של א.ד. גורדון): "האדם אינו נברא כדי להיות בודד לעצמו. הקשר בין האדם לחבריו, לעמו ולארצו אינו קשר מקרי או חיצוני, אלא הוא עצם מהותו של האדם. כאשר האדם מבודד את עצמו ודואג רק להצלחתו האישית, הוא עלול לאבד את כוח החיים האמיתי שלו. שאולי גירנגליק לא חזר לעזה מתוך כפייה, אלא מתוך אהבה פשוטה ועמוקה לחבריו לנשק ולעמו. הוא הבין שקולו המוזיקלי יהיה ריק מתוכן אם לא יעמוד מאחוריו קול מוסרי ואנושי של אחוות לוחמים."

שאלות:

- כיצד מסביר הקטע את המוטיבציה האמיתית של שאולי לחזור לחזית? מדוע זה לא נעשה מתוך "כפייה"?
- האם חברה יכולה להתקיים לאורך זמן אם כל הפרטים בה מציבים את הגשמת חלומותיהם האישיים בראש סדר העדיפויות? מהו האיזון הנכון בין פיתוח קריירה למעורבות חברתית?

